

แนะนำหนังสือ

Book Review

โดย สุกิจ อุญฺเฐนธรรม

By Sukit U-naidhamma

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

School of Business Administration, Eastern Asia University

ชื่อหนังสือ: อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

ผู้เขียน: รองศาสตราจารย์ ดร.นิถมน รัตนะรัต

สำนักพิมพ์: บริษัท ธนาเพรส จำกัด

ปีที่พิมพ์: 2567

สรุป

ตำราอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีคุณค่ายิ่ง เหมาะสำหรับเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ศึกษาหรือผู้สนใจ อาจารย์ นักวิจัย ตลอดจนนิสิต นักศึกษา และบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การทำวิจัย รวมทั้งเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการกำหนดนโยบายของทางภาครัฐ ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในระดับประเทศ สำหรับเนื้อหาของตำราอาชญาวิทยาเล่มนี้ประกอบด้วยบทต่าง ๆ จำนวน 15 บทโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อาชญาวิทยา ซึ่งผู้เขียนมุ่งหมายที่จะอธิบายเนื้อหาทางด้านอาชญาวิทยา แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยา และการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิดเพื่อใช้ในการควบคุมและป้องกันการเกิดอาชญากรรมในสังคม และส่วนที่ 2 ทัณฑวิทยา ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับทัณฑวิทยา การลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด การติดตามดูแลและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังปล่อยออกจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยเป็นเนื้อหาที่เน้นในด้านการปฏิบัติและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคมและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

นอกจากนี้แล้วตำราฉบับนี้ยังมีความโดดเด่นในด้านการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอีกด้วย กล่าวคือผู้เขียนได้มีการสอดแทรกเนื้อหาของงานวิจัยบางส่วนที่ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นก่อนหน้านี้ โดยได้มีการนำตัวอย่างของแนวคิดทฤษฎีทางด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาไปปรับใช้ในการทำวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของวิชาการที่ได้มีการนำเอาแนวคิดทฤษฎีทางด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดผลสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนได้จริง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ตำราอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาเล่มนี้มีองค์ความรู้ครบถ้วนทั้งทางด้านทฤษฎีและการนำไปประยุกต์ใช้ทางด้านปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการศึกษา การทำวิจัย และการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นทางด้านอาชญาวิทยา เป็นการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางด้านอาชญาวิทยา โดยศึกษาว่ามีนักวิชาการให้ความหมายของคำว่าอาชญาวิทยาว่าอย่างไร มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอบเขตของการศึกษาอย่างไร ต้องศึกษาในประเด็นใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงเนื้อหาของวิชาในภาพรวม

บทที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญาวิทยากับการควบคุมอาชญากรรม เป็นการศึกษาความหมายและประเภทของอาชญากรรม ซึ่งมีนักคิดหรือนักทฤษฎีได้ให้ความหมายของคำว่าอาชญากรรมนั้นจะต้องมีกฎหมายห้ามมิให้กระทำโดยผู้กระทำความผิดนั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมนั้นจะต้องมีกฎหมายห้ามมิให้กระทำโดยผู้กระทำความผิดนั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมนั้นจะต้องมีความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเมื่อทราบความหมายและประเภทของอาชญากรรมแล้วก็สามารถนำไปใช้ศึกษาถึงการควบคุมอาชญากรรมได้ต่อไป

บทที่ 3 สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) เป็นการศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม ซึ่งเชื่อว่าเมื่อบุคคลมีอิสระในการเลือกพฤติกรรมหรือมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (Rationality) และการคำนึงถึงผล ประโยชน์ที่จะได้รับสูงสุดจากการกระทำ (Utility) ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรม จึงต้องทำโดยระบบกฎหมายมีบทกำหนดโทษที่รุนแรง มีการลงโทษที่รวดเร็ว หลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น และสามารถลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายได้ทุกคน

บทที่ 4 สำนักอาชญาวิทยา กึ่งดั้งเดิม (Neo-Classical School) เป็นการศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีของสำนักอาชญาวิทยา กึ่งดั้งเดิม ซึ่งเชื่อว่าบุคคลบางประเภทไม่สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เลือกหนทางในความประพฤติของตนเองได้ เนื่องจากปัจจัยทางจิตใจ หรือปัจจัยทางกายภาพ เช่น บุคคลที่เป็นโรคจิต ปัญญาอ่อน หรือเป็นเด็กหรือเยาวชน ดังนั้น จึงควรมีระบบกระบวนการยุติธรรมหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิดสำหรับบุคคลกลุ่มนี้

บทที่ 5 สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) เป็นการศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรม เกิดจากแรงกระตุ้น ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความผิดปกติภายในร่างกายของบุคคล รวมถึงปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางมานุษยวิทยา และปัจจัยทางสังคม

บทที่ 6 สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา เป็นการศึกษาถึงตัวบทกฎหมายที่ให้ การคุ้มครองต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้กระทำ ความผิดทั้งในฐานะผู้ต้องหาและในฐานะจำเลย ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการถูกดำเนินคดีในศาล ซึ่งแม้ว่าเขาเหล่านั้นได้กระทำความผิดมาแล้วก็ยังคงต้องให้ความเคารพต่อสิทธิดังกล่าวด้วย

บทที่ 7 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นการศึกษาภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้ต้องหาและจำเลย โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในระหว่างการดำเนินคดีของศาล และหลังการพิจารณาคดีของศาล โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้กระทำ ความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี โดยไม่กลับไป

กระทำความผิดซ้ำอีก

บทที่ 8 การป้องกันอาชญากรรม เป็นการศึกษาความหมายของการป้องกันอาชญากรรม ทฤษฎีป้องกันสังคม รวมถึงรูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม โดยมีวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่สำคัญ 4 วิธี ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย, การปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจ, การลดช่องโอกาสการกระทำความผิด และการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการวางแผนการดำเนินการที่ชัดเจน มีการจัดทำอย่างเป็นขั้นตอน และมีการประเมินผลของการดำเนินการนั้นด้วย

บทที่ 9 ความรู้เบื้องต้นทางด้านทัณฑวิทยา ในบทนี้จะอธิบายถึงหลักการเบื้องต้นของวิชาทัณฑวิทยา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งมีการอธิบายความหมายและขอบเขตของทัณฑวิทยา วิชาพัฒนาการในการลงโทษจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการศึกษาถึงแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาในเรื่องการลงโทษผู้กระทำผิด วัตถุประสงค์ในการลงโทษ และมาตรการลงโทษทางอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

บทที่ 10 การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำและทัณฑสถาน ในบทนี้จะได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของการลงโทษโดยใช้ระบบเรือนจำและทัณฑสถานในอดีต รูปแบบและวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเรือนจำและ ทัณฑสถาน ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังบางประเภทซึ่งได้แก่ ผู้ต้องขังหญิง และผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ

บทที่ 11 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังออกจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงแนวคิดและหลักการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งถือเป็นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะทำการปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยได้มีการยกตัวอย่างของการจัดทำโปรแกรมของเรือนจำโครงสร้างเบา เพื่อประกอบการศึกษาด้วย

บทที่ 12 การติดตามดูแลและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังปล่อยออกจากเรือนจำหรือ ทัณฑสถาน ในบทนี้จะได้ศึกษาถึงแนวคิดและหลักการติดตามดูแลและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังปล่อย ซึ่งเป็นวิธีการติดตามดูแล

ควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดหลังจากพ้นโทษหรือได้รับ การปล่อยตัวแล้ว โดยจะให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

บทที่ 13 การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำและทัณฑสถาน จะเป็นการศึกษามาตรการอื่น ในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีแทนการลงโทษในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้แก่ การใช้วิธีการเลี้ยงออกไปจากกระบวนการยุติธรรม การใช้วิธีการอื่นแทนโทษจำคุก และการเลี้ยงผลกระทบจากโทษจำคุก

บทที่ 14 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในบทนี้จะเป็น การศึกษาถึงความหมาย หลักการ และรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยทั้งนี้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้แทนการลงโทษจำคุกหรือลงโทษอื่นตามที่กฎหมายกำหนดกับผู้กระทำความผิด โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการให้อภัยต่อกันระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชน

บทที่ 15 บทสรุป สำหรับบทนี้จะเป็นการสรุปย่อเนื้อหาสาระสำคัญของการศึกษาวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ในภาพรวม กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยานั้นจะเป็น การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรม จนนำไปสู่การแสวงหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหลังจากที่ได้ก่ออาชญากรรมแล้ว โดยมีแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของสำนักอาชญาวิทยาให้การสนับสนุนไว้ ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยานี้ นอกจากจะมีประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนแล้ว ยังมีส่วนสำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายด้านกฎหมาย และการบริหารงานยุติธรรมในระดับ ประเทศ เพื่อช่วยป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมได้ต่อไป